

Ако през 2003 г. Мюнхенската конференция по сигурността показва колко геополитическа лава ще изтече от военния кратер Ирак, сега през 2019 г. очевидно става дума за дълбоката икономическа пропаст, в която са на път да потънат трансатлантическите отношения. Опасната ескалация на търговските спорове между САЩ и Европа, респективно Германия, е очевидна. Нейните доказателства се множат като кратки туитове. Немците не могат да разберат защо техните автомобили са заплаха за националната сигурност за САЩ и как така заводът на BMW в Южна Каролина е част от тази заплаха. Каза го канцлерът Ангела Меркел по време на речта си по време на Мюнхенската конференция по сигурността. Немците обаче педантично гледат статистиката и виждат, че икономическият им ръст е в опасност и най-очевидната причина за това са Брекзит, търговските войни и изгубените илюзии за политиката на Тръмп. Американците пък не могат да разберат защо трябва да плащат за сигурността на Европа, която не иска да дава повече за отбрана и не се доближава до заветните 2 процента. Вицепрезидентът на САЩ Майк Пенс формулира американското виждане в Мюнхен така: Няма да можем да гарантираме мира на Запад, ако наши съюзници зависят от Изтока. Към това ще прибавим още едно изречение: САЩ не могат да стоят безучастно, докато съюзници от Алианса купуват оръжия от изток. Кратко, ясно и недвусмислено. Безучастен изглежда не е и Конгресът на САЩ. Камарата на представителите на САЩ прие нещо безпрецедентно – Закон в подкрепа на НАТО, с който забранява на президента Доналд Тръмп да използва федерални средства за действия, целящи оттеглянето на страната от алианса. Явно още се помни драматичната среща на НАТО в Брюксел през юли миналата година, когато Тръмп заплаши да действа сам, ако останалата част от съюза не увеличи значително военните си разходи.

Твърдят, че за радост на Стивън Мнучин, американския финансов министър, Доналд Тръмп казал по време на голф: „Обичам митата“. Тази приказка може и да е измислица, но добре отразява икономическата политика на Тръмп. Някога през 1951 г. ЕС бе създаден като Европейската общност за въглища и стомана. Близко седемдесет години след това точно американските мита разтърсиха световната търговия със стомана. Според президента на САЩ Доналд Тръмп, въведените от него мита върху вносната стомана и алуминий спасяват американската промишленост. Изводът е, че търговската война се разгоря заради стоманата. Миналата година борсите се разтрепериха от един туит на Доналд Тръмп: Търговията трябва да е справедлива и повече няма да бъде едностранна улица. Сегашната американска администрация смята, че Световната търговска организация не е в състояние да преодолее недостатъците на световната търговска система. И със сигурност има основание заради търговските практики на Китай. Изглежда далечен спомен времето от 2008 г., когато лидерите на G-20 подчертаха „огромното значение на отказа от протекционизъм“. Десет години след това обещание изглежда като лъжа, добила статут на политически принцип.

Всъщност проблемите не са само търговските войни, макар че те са в ядрото на проблемите между САЩ, Европа, Русия, Китай. Като тяхна последица към тях трябва да се прибавят и куп спорове, които водят трансатлантизма до задънена улица. Иранското ядрено споразумение, американското изтегляне от Сирия и ултиматумът на Тръмп Европа да си прибере в затворите 800 джихадисти от Сирия, частичното изтегляне на САЩ от Афганистан, отбранителните бюджети на европейските съюзници, Северен поток-2, китайски компании като Huawei. Излиза така, че САЩ по-скоро биха се разбрали с Китай и Северна Корея, отколкото с Европа.

Докладът на Мюнхенската конференция е пределно ясен в извода си, че на Европа й трябва дългосрочни стратегически концепции ако не иска да остане „театър на сериозно стратегическо съперничество“ на други сили. Още повече, че на фона на надигащата се популистка вълна френско-германският мотор вече не е категорична даденост, въпреки че все още е абсолютно необходим. Всеки мотор би се затруднил от факта, че в най-ново време Европа никога не е преживявала толкова много кризи за толкова кратко време – Украйна, Гърция, Сирия, бежанска вълна, Брекзит, Тръмп, Путин... А и странно как едновременно германският канцлер Ангела Меркел държи реч в Мюнхен пред конференцията по сигурността, а френският президент Еманюел Макрон си говори с Путин по телефона за „сериозно влошената“ ситуация в Сирия и „значителните рискове за регионалната и международната сигурност“.

Светът е в лошо настроение. Това е очевидно. Както е очевидно, че все още никой не е отменил дипломатическата формула: разведряване плюс отбрана плюс дипломация плюс... държавници. Най-неизвестните от тази формула са – разведряване и държавници. Европа не е подготвена за Тръмп, Путин и Си, които трябва да спрат надпреварата във въоръжаването. Те не се впечатляват от „меки сили“. А и не е много ясно дали си спомнят призива на Збигнев Бжежински от страниците на „Хъфингтън пост“^[1] точно преди две години: Идеалният геополитически отговор на кризата е тристранна връзка между САЩ, Китай и Русия*. Тази връзка засега изглежда само като илюзия и част от психотерапията за лошото настроение заради търговия, сигурност и енергия. Идеални геополитически отговори няма. Има реални геополитически въпроси, в чиито отговори идеализмът се възприема като слабост. Освен ако не се появят големите политици на разведряването. Но това е като абсурдна ситуация от пиесата на Самюел Бекет „В очакване на Годо“. Двама чакат трети. Те се надяват да дойде въпросния Годо, когото не познават. Той е фикция.

Източник: obache.bg